

Csurgó és Vidéke.

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap — Megjelenik minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Égész évre: 4 frt (8 kor.) Félévre: 2 frt 4 kor.)
Negyedévre: (2 kor.) 1 frt
Egyes szám ára: 10 kr. (20 fill.)

Szerkesztő:
Dr. Nagy Sándor ügyvéd
Szerkesztőség: Csurgó, Széchenyi-tér,
Ké iratok vissza nem adandók.

KIADÓHIVATAL:
Vágó Gyula könyvnyomdája,
hova az előfizetési díjak és a hirdetések küldendők.
Hirdetések jutányosan szímlátnak.

Apró adósságok.

Alig létezik a föld kerekiségén ember, a ki még apró adósságot ne csinált volna. Az élet esélyei oly számosak, hogy még a leggazdagabb ember is juthat oly helyzetbe, hogy hirtelen apró költségeit nem fedezheti s bármily rövid időre is, mégis ember-társai szívességét kell hogy igénybe vegze.

De nem a gazdagokról szólok, hanem arról a híres alakról, a mely örökös pillanatnyi pénzzavarban leledzik. Gondot okoznak a nagy kiadások, ezeket minden áron fedezni kell; a kis kiadások legföljebb kellemetlenek és az átlagembernek szoktak akadni jóbarátjait, a kik a kellemetlenségéből kimentik. Igaz, hogy csak bizonyos ideig, mert ha az apró adósságok annyira felszaporodnak, hogy a „nagy adósság“ gyűjtő nevére is beleillenek: következik a nyomasztó gond, a melyre már sokkal ritkábban akad jóbarát, a ki segítene azt vállunkról leszedni.

Ime a hóföregteteg utja: iczi-piczi hópehely az egész, a mikor a hegytetőről megkezdí gördülő utját s mire leér a mélységbe, eltipor, agyonzuz embert, jószágot, gazdaságot.

Azt a kis hópehelyt kellene utjá-

ban feltartóztatni, hogy lavínává ne legyen. Emberi kéz nem igazíthatja a természetet, ám az életben vigyázni lehetne, hogy az apró adósságokból nagyok ne legyenek, legelsőbbben úgy, hogy apró adósságokat különös kényszer nélkül ne csináljunk.

Mert az apró adósság majdnem mindig a könnyelműség következménye. Figyelmet nem fordítunk rá, alig veszszük számba és csak akkor szörnyűködünk és ijedünk meg, a mikor észreveszszük, hogy a sok kicsi mily sokra ment.

E századbeli gentry-neknek az apró adósság volt a megölője. Hej, de sokakat ismerünk, a kik vig zeneszó mellett, jóbarátjaik körében mindig-mindig megfélekedtek arról, hogy mulatságikat apró adósságok árán szereztek meg maguknak és csak akkor ébredtek fel lethargiájukból, a mikor már hangos dobszó hirdette: „Ki ad többet érte?“ Minő ébredés ez a jólétben megszokott, kényelmét, multságát mindenek fölött szerető, dologtalan embernek.

Majdnem merném állítani, hogy az apró adósság a magyar jellegzetes vonását képezi. Lovagias, vendégszerető, gavallér tempói a takarékoság alfáját, a kicsinynek megbecsülését teljesen kizárják. Maga a természet évszázadokon át bő áldást nyújtott a magyarnak s

nem esoda, hogy a kiról az anyaföld oly édesen gondoskodott, zsgori nem lehetett. A szomszédokról nem gondoskodott a jó isten oly bőségesen. A szük bevételek takarékosra kényszerítették őket s a mit ők a lovagiaság és vendégszeretet tulajdonságairól nélkülöznek, azt kitünően kifejlett takarékosági érzéssel kárpótolták.

Ime így kellett következni. A külföldön a bevételek nagyjában egyformák maradtak, a legszűkebbre szabott kiadások is egyformák maradtak. Nem úgy hazánkban. A kiadások itt is egyformák maradtak ugyan, de a bevételek nagyon, de nagyon csökkentek. Nagy baj, de nagyobb annál, hogy a föld termékeiből élő nép még ma is alig képes a változott viszonyokkal számolni. Ha akadtak is néha-néha olyanok, a kik a nagy kiadásokat redukálni képesek voltak, alig tudunk rá példát, hogy valaki a kis kiadásokról is le tudott volna mondani. Ez a gavallér felfogással homlokegyenest ellenkezett volna. Minthogy pedig a kis kiadásokra sem volt elég fedezet, nyakra-tőre csinálták az apró adósságokat, a melyek annyira végzetesekké váltak.

Hazánk jelenlegi agrárszociális helyzetének megteremtését tehát jó részben az apró adósság okozta.

Tárcza.

Megálljatok . . . . .

Megálljatok, szilaj vágyak,
Hova visztek engemet?
Nem kell nekem hir dicsőség.
Szívem értük nem eped.

Minek nekem vagyon, tőke:
Örökbe vett rettegés?
Minek volna e sok dolog,
Mikor nekem oly kevés? —

Minek babér dícskoszoru?
Nem gondolok én rájuk.
Miért kértek boldogságot,
Ebből ugyis kevés jut

Repüljetek szívvágyaim
Mind Mariskám szívébe
S fészke'jétek magatokat
E kis kincsbe örökre.

S ha ő megtart benneteket
És nem bocsát majd vissza:
Nem lesz vágyam, boldog leszek.
Mariskám a karomban!

Mézes János.

Harpokratesz szobra alatt.

(Novella.)

Írta: Vener László.

Bethoniában lakott Lázár két hugával Márthával és Máriával . . . De nem, mégsem beszélem el önöknek az ó-szövetség eme szép történetét. Az önök szentibilis idegzete modern után vágyik, pedig higgyék meg, hogy a novellairók tehetetlen irigységgel tekintenek a bibliára. Tehetetlen irigységgel, mondom, mert bölcsen érzik, hogy főnségben olyan klaszikus novellákat, minő a tékozló fiú, az irgalmas szamaritánus, a mindent beketűtő Jób novellájp ők összekomponálni nem tudnak.

De mi haszna! Önök modern történetet akarnak minden áron. Azért a bibliai Márthának és Máriának egyébként nagyon tanulságos történetét elhagyom, hanem utalom önöket egy szeptemberi vasárnap predikációjára, hol az isten szolgálja nagyon kegyesen, nagyon szépen elfogja azt önöknek predikálni. Én pedig elmondom a modern történetemet.

Hogy egészen modern legyek, a történet szálait attól a pillanattól kezdem bontogatni, mikor Edelényi Elemér és Molnár Mártha veletlenül (vagy önök egyáltalában nem akarnak hinni a veletlenségben?) Harpokratesz antik istennőjének egy felre-eső

zeg-zugos alléban levő szobránál össze találkoztak.

A hallgatás istennőjének paradicsomi kosztümje szinte megdermesztette Mártát.

A nap bágyadtan törte át a fák sugarait, melyek ambrát lehettek. Az érzékeket megvesztegető illat a bőr felületére csapta ki a vért. Titkos vágyaknak adott hangot, a szívet előntötte az epedés boldog-boldogtalansága. Egymásra néztek, de kölcsönösen olyan érzelmeket olvastak le egymás arcáról, hogy mint szegyenlős diakok sütötték le szemüket, nehogy árulóikká váljanak. Edelényit mindenféle snajldig gyereknek ismertek, nevéhez a pikáns esetek modern legendái fűződtek. Egyik barátja, ki valamelyik leszámítoló banknál hivatalnokoskodott, de egyébként novellákat írt, róla mondotta ezt a felettebb jellemző mondat.

— Ha nem félnék az utólérhetetlen kvintjeidtól, hidd el pajtas, tiz novellára valót tudnék rólad írni.

Mire Edelényi gondolkozva jegyezte meg. — Pedig még csak a közepén járom a bolondját.

Ezzel az öntelt nyilatkozattal nem állt arányban mostani diákos megrökönyödése. Minden manírja, világlátottsága és szalónias könnyedsége cserben hagyta most a mint az igéző kis leányt meglátta. Márta, az alföldnek érintetlen fakadóban levő rózsája. Bársonyos pillája szeliden feküdt le tiszta ra-

Azt hisszük a nevelésben rejlik a baj. Nemzedékeket neveltek elméletileg, a melyeket a krajczár és fillér értékéről kellően fel nem világosítottunk.

Ha majd a serdülő ifjúságba beoltjuk azt az érzést, hogy csak a legvégső szükség esetén kérjen vagy fogadjon el kölesönt: akkor fogjuk csak elérni, hogy a meglett férfiak tulnyomó része anyagi zavarokkal nem fog küzdeni és a haza jóléte is gyarapodni fog.

H i r o k.

— Tisztelettel felkérjük lapunk t. hátralékosait, hogy hátralékukat mentől előbb beküldeni sziveskedjenek.

— Hymen. Perger Dénes m. kir. adótiszt folyó hó 9-én esküdött örök hűséget: Barla Sz. Erzsikének, Barla Sz. Károly alsó-segesdi ev. ref. lelkész ur és neje: Mozsonyi Lilla urnó kedves leányának. — A polgári egybekelés Pap János ev. ref. tanító mint m. kir. anyakönyvvezető előtt ment végbe; egyházilag pedig az új házaspár frigyét nt. Verbay István csurgói ev. ref. lelkész áldotta meg. Boldogságot kívánunk az új frigyre!

— Uj bíró. A Bogyay Kálmán halálával megüresedett kaposvári kir. törvényszéki bírói állásra kinevezett új bíró Galamb Zoltán, e hó elején elfoglalta állását, így a törvényszék bírónak létszáma ismét teljes.

— Papválasztás. A papválasztásáról híressé vált Inke község végre paphoz jutott. A legutóbbi választáskor lelkészszé választott Dömötör Lajos megunva a sok kellemetlenséget, melyet ellenfelei okoztak, Slavoniába vonult. Így aztán újra megürült a katedra. Ezuttal azonban az inkei reformátusok csendesen és okosan viselkedtek. Nem oszlottak két pártra, nem etetett, itatott senki, hanem összetartással egyhangulag Németh József volt segédle-

készük személyében állapodtak meg, felajánlván neki a 2 év óta üres katedrát. Az egyhangulag megbívtat. lelképásztor el is fogadta az állást. Valahára tehát Inken is meg lesz a béke.

— Az országgyűlési képviselő választók névjegyzékének kiigazítása most van folyamatban. Járásunkban május hó 2-ik felében ejtetnek meg. Felhívjuk az érdeklődő közönséget, hogy jogainak megóvása szempontjából mindenkinek jogában áll a körjegyzőség székhelyén a kiigazított névsort betekinteni s esetleg a mellőzés ellen jogorvoslattal élni. A belügyminiszter legújabb rendelete szerint ez uttal azok is felvétetnek, a kik a mult évi adójukkal hátralékban vannak.

— Tűzoltóink 25 éves jubileuma. A csurgói tűzoltó egyesület, mely nem csak megyénkben, hanem a Dunántul is egyike volt az elsőeknek, ez év július, esetleg aug. havában tartja 25 éves fennállásának ünnepélyét. Az ünnepség megülésének módozatát most állapítja meg a parancsnokság, melynek czélja lehetőleg egyszerűen és kevés költséggel rendezni a negyedszázados ünnepséget. Ezuttal a főzél az volna, hogy a megyei tűzoltó szövetség megalakításuk s annak központjává Csurgó tétessék.

— Megerősítés. Az igazságügyminiszter a csurgói kir. járásbírósnál ideiglenesen alkalmazott Gyulai János irnokot ez állásában végleg megerősítette.

— Singer Sándor nálunk jó hírnév alatt ismert fényképész még csak a jövő hét pünközsdjén: e hó 21., 22-én és 27., 28-án eszközöl városunkban felvételeket. — Ajánljuk a t. közönség b. figyelmébe.

— Uj imaház. A nagy-atádi izr. hitközség új imaházat épített. A hitközség anyagi viszonyai oly jól állnak, hogy a hitközségi tagoknak adóval megterhelése nélkül foganatosíthatja az építkezést. Az építkezés élén Rotter

Bernát hitközségi elnök és Löwy Ferencz dr. főrabbi állanak.

— Egy öreg zsidó honvéd halt el hirtelen május 12-én a városi kórházban. Kasztl Henrik az általánosan ismert 48-as öreg nyugdíjas honvéd őrmester tért jobb hazába. Az öreg honvéd egyike volt a vidék legidősebb embe- reinek. Eddig még birta, el-elsétálga- tott, nagyobb napokon főleg márczius 15-én rendszeren megjelent az ünnepsé- geken is. Ilyenkor aztán folyt az öreg urból a szabadságharcz históriája, mely- ben ő mint nemzetőr, később mint honvéd vett részt. Egy év óta azonban igen megtörött, nem igen lehetett látni az aggastyánt, míg végre 12-én este a kórházban elaludt örökre anélkül, hogy valakit háborgatott volna halálával. — Nyugodjék békével!

— Nemzeti Szövetség Nagy-Kani- zán. Vécsey Zsigmond, N-Kanisza pol- gármestere, május 6-ikán d. u. 6 órára hivatalos helyiségébe értekezletre hívta egybe azokat, kiket az „Országos Nem- zeti Szövetség“ központja a szövetség eszméjének kijelölt. Az értekezleten el- határozták, hogy Nagy-Kanisza szerve- zni fogják a Nemzeti Szövetséget s e czélból legközelebb egybe is fogják hívni a nagy értekezletet s megalakit- ják a szervező bizottságot.

— A somogy megyei függetlenségi párt szervezése. A Somogy megyei függetlenségi párti választók a minap értekezletet tartot- tak Kaposvárott Szalay Károly elnöklésével és elhatározták, hogy a pártszervekedést a lengyeltóti, csurgói, és kaposvári választó- kerületben ismét megkezdik. Az értekezlet udvölő iratot küldött Ugron Gábornak.

— Himlő elleni oltás városunkban is befejezést nyert. A községi orvos beoltott 120 kis gyermeket, az ujralt- tást pedig 170 gyermekben végezte.

— Megvadult lovak. Csaknem nagy szerencsétlenség érte Szalai István és Lóczi sarkadi lakosokat. Nevezettek a szőlőhegyből jöve haza, lovaik a vasuti átjárónál megvadultak s elragadták a kocsit. Szalai a kocsirol leesett, lába azonban fenakadt s a lovak így hur-

gyogásu szemekre. Látszott, hogy remeg, mint fecskemadár, ha pajkos gyermeknek jutott martalekul. Még a hallgatás isten- nőjének is tetszeni látszott ez az idylli meg- zavarodás. Mert mintha apró kacsoit még titokzatosabban, még ingerlőbben vonta volna apró szájaeskájához, hallgatást parancsolva.

Edelényi ennek ellenére megszegte a parancsot.

A megriadt özike felé ment és meg- fogta ennek remegő kezét és szólt:

A kik e szobornál úgy találkoznak, mint mi, azoknak könnyű a hallgatás, mert egymás szeméből is tudnak olvasni. Nézzen a szemembe édes Mártám mit olvas ki belőle?

Mártám ez a megszólítás édes Mártám úgy hatott, mintha egy erősen vezetett Volta áram kergetőzött volna tagjain. Szívét édes melegség öntötte el és oly boldog volt, hogy szeretett volna sirni.

De hogy az Elemér szemébe nézzen, azt nem cselekedte volna meg egy félvilágért. Elemér gyönyörködve nézte a szép remegő gyermeket és meleg érzése tette megindí- tóvá beszédét.

Lássá Márta, én tudok olvasni a sze- mében, akarja, hogy olvassak?

Igy nézhetett szent Margit esdre, mint Márta, midőn rejtett alamizsnáját rózsának hazudta. Edelényiben volt lélek, hogy nem szólt semmit, hanem szeliden oda vonta a zobor zöld pázsitjára. Leültette a padra és

ó mellé. A szívek szimfóniájához magasztos csöndet nyújtott a természet. Ki tudja, med- dig ültek ott? És Harpokratesz, a hallgatás istennője jobb kacsóját hallgatást parancsolva váltig a szájánál tartotta. Én azt hiszem a sétalók egyébként konfidens közönsége sem merte volna megzavarni ezt az idillt.

... Mondjátok még, hogy a házassá- gok jobbára kishirdetések után tünnek be.

Az idyllikus eset után Edelényi meg- lehető bajban volt. Modern történetben pru- dencia nem lévén lehetséges, hát kimondom magyarul himezés-hámozás nélkül: Edelé- nyinek fiatalos juxai, asszony bolondításai közben, egy asszony elválaszthatlanul vele maradt. Az Edelényi asszonya varróleány volt. Edelényi egy fiatalos excursiója közben lelkendezve fedezte föl a kis hamupipóké. Nem részletezem a dolgot. A belvárosi temp- lomban a Mária-társulatnak előimádkozója, a kis varróleány édes anyja, egy szép napon horribilis atkokat szórt a szőkevény leányra és támasz nélkül maradt. Azóta az evés ide- jét is átímádkozta.

Edelényi pedig a kis bátoratlan varró- leálynak könnyeit forró csókokkal és szent esküvésekkel szárította föl. A viszony nem ígérkezett ideiglenesnek. Egy szőszke gyer- mek toppant közibük, a ki gögicselő szókkal Edelényi nem kis bosszankodására őt papá- nak hívta.

Mikor Edelényi arra a boldog tudatra ébredt, hogy vagy Márta az övé lesz, vagy meghalondul, azt a kellemetlen köteleességet tartotta főben járónak elintézni, hogy azt az — asszonyt a furdóból elutaztassa. De az asszony makacs volt. Ellenállt. Szcená- kat csinált. Oly kétségbeesetten járt-kelt, hogy az utzanépeinek ez volt az általános hite róla: Fogadni mernők, hogy ez az ass- szony remsokára a lapokba kerül, a rendőri hírek közé.

Vége is engedett. Egy enniváló szőszke gyermekkel tánt el a helyről, hogy Edelényi- nek ne legyen utban.

És ettől a pillanattól kezdve őt a für- dőben egy valóban boldog pár. Nem mon- dom, hogy Elemér kábitó cirkupektusait ama bizonyos belső kisbíró ne zavarta volna, hiszen a mai spleenes emberben is van még lelkismeret; de elég volt egy tekintet az aggodalom nélkül való, ártatlan gyermekre, hogy ünnepies érzés öntse el a szívét. És végre is! Fiatal volt, repkelett. Nem csak neki vannak ilyen fiatalos sötét pontjai. Ör- dögbe is félre a tépelődéssel. Mari sem fogja végig ilyen tragikusan nézni a dolgot. Hi- szen csak lesz esze és beláthatja, hogy a dolog a világ végeig így nem maradhatott.

Am, az a kisbíró nem tette túl egy könnyen magát az eseten. Ellenkezőleg! Uj vádakkal kinozta Edelényit.

czolták néhány száz lépésen át. A szerencsétlen áldozatot összetörött eson- tokkal s agyonzuzott és repedt fejjel szabadították ki a halálos veszedelem- ből. Lőcezi szintén leesett az ülésről s a kocszi keresztül ment rajta, sebei azouban kevésbé veszedelmesek.

— **Trachoma.** Borzasztó dolgokat olva unok a Muraközről A trachoma ir- tózatosa terjed s a jelentések szerint több ezer ember szeméit támadta meg a veszedelmes szembaj. A betegek legnagyobb része könnyű természetű szembajban szenved, egy negyedrésze azonban valószínűleg megvakul. A tra- choma orvosok számát a miniszterium szaporítani fogja.

— **Betöréses lopás.** E hó 3-ára virradóra Varga Imre galamboki lakos szobájába ismeretlen tettes áikules se- gélyével behatolt és ruhaneműt s kész- pénzét tetemes értékben ellopott. A be- törő valami idegen csavargó lehetett, kinek körözését a csendőrség elrendelte.

— **Gazdasági cselédek merénylete.** A somogy-szentlászlói Biringér-féle uro- dalom Krausz Benő nevű gazdatisztje egy béresét megdorgálta, mire a béres még ugyanazon éjjel megleste és a ma- jor-udvaron egy éles baltával úgy suj- totta fejbe, hogy Krausz szörnyet halt. Ugyancsak Somogy megyében Bieder- mann Rezső lovag szentegáti birtokos endiődi ispánját, Zöld Mártont támadta meg a múlt heten a cselédség, a miért egy bérest elbocsátott. Az ispánt egy késszurás érte a lábán.

— **Tűz.** Megint Alsókban esaptak fel az emésztő lángok. Alsók-Sarkad községben egyik tüzeset a másikat éri, persze a tűz okozója egy esetben sem tudható. Május 13-án Füstös Mihály házában ütött ki a tűz s jöllehet az alsóki és csurgói tüzoltóság nyomban megjelent, a tüzet elnyomni nem lehe- hetett s a ház oda égett, tovább azon- ban nem terjedt.

— **Ápril. májusban.** Valóságos áprilisi időnk jár. Soha ennyi szeszelyt nem tapasztaltunk idő- járásban. Állandóan esik, közbe a hőmérsék-

let 6 fokra száll, majd 20-ra emelkedik. Napról napra felhős az ég bolt, a nap csak ritkán buvik elő, hatalmas szelek tombolnak s a jég gyakran esik. Ez ideig háromszor volt májusban jegünk, de erős záppal, sok kárt nem tett. Falb szerint május nem lesz méltó szép nevéhez. Eddig beteljesült jóslása.

— **Cserebogár.** A pusztító rovar tönkre tette szőlő hegyünket, főleg a szilva, dió, barack és gesztenye fák lombdísztét rágta le. Gazda közönségünk nem igen törődik a pusztítással, jöllehet a szolgabírósa e tárgy- ban igen szigorú rendeletet bocsátott ki. Még van idő, a kártékony rovar ezután rakja el petéit, felhívjuk főleg a szőlős gazdák figyelmét a pusztításra. A cserebogár pusztítása, tulajdonképp a föld alatt veszedelmes, midőn mint álcza elrágja a fiatal szőlő ülte- téseket. Egyszersmint a főlzolgabírósaágnak figyelmébe ajánljuk, hogy a kiadott rendelet végrehajtását szigorúan ellenőriztesse s a rendelet ellen vétőket büntesse, így talán el lesz érve a czél.

— **Lótenyésztés** Somogyban. Janko- vics B Gyula nagybirtokos istállója ma már nem csak a sportkörökben, de országsszerte ismeretes és nagy hírből áll. A bécsi futta- tásán, midőn a két évesek első bemutatko- zása volt. Eregy lovával a nyeretlenek versenyében díjat nyert, vagy is 5 hos: zít első volt. A lovat Adams lovagolta.

C s a r n o k.

Phyllis és madara.

(Lichtwehr.)

Meghozta hát végre Damót — Ha tán pár hét elhaladt — A mit már oly régen ígért A kitanult madarat. „Ah!” szólt Phyllis, „jó Damótóm, Mily gyönyörű s énekel?” „Hogyne édes, mint a költő, Neked csak jót hozok el!”

Mily édes volt a köszönet! Irigylendő jó Damót! Szegény költő! A szép Phyllis Kalitkába zárta őt. Kapott kendert, összetörve S tejebe mártott kenyeret, Szóval: a mi szárnyas költőnk Ilyen kosztot nem evett.

A madárnak kicsi csőrén Nem is volt még ily falat, Evett egyre néma csendben, De az ének elmaradt.

„Ej,” szólt Phyllis, „Énekelj is Látod, milyen jó vagyok!” De a madár — más a dolga: — Folyton evett s hallgatott.

„Hittem neked, jó Damótóm,” Phyllis így szólt, „sajna bár, Hisz csak eszik, egyre fal csak S nem énekel e madár!” Így folyt tovább. — És mi történt? Phyllis egyszer bába tört, Kérő estig oda maradt, A madár meg enni kért.

Noha Phyllis nem hallhatta Soha dalát, sajna, már, Szerette őt s félve így szólt: „Ah te szegény kis madár! A míg én itt tánczolgatok, Meghalsz talán: éhezél!” Haza siet aggodás közt S a madár most énekel.

„Ah!” szólt Phyllis az az oka, Mert sok volt az eledel! Mérté most a kendermagot S a kis madár énekel. E bölcsesség emberek közt Szintén tágas térre lel: A sok költő nyomorban él, Mert így szebben énekel.

— nt.

Hűség és szerelem.

Szomorujáték 1 felv.

Irta: K. P Á P J Á N O S.

(Folytatás).

Személyek:

Szentendrey Ákos	Boris szobalány
Zsuzsánna, neje	Szolga
Zágoni László	Orvos

(A szín kétfelé van osztva. A nézőtől jobbra előszoba látszik, ajtóval a jobb- és baloldalon; az előbbi a szabadba nyílik, mel- lette ablak látható; az utóbbi a baloldali szalonba vezet.)

Kilenczedik jelenet.

Boris (kivülről jő.) Szolga.

Jézus-Mária! — ilyet sohasem hallottam, — el nem hinném, ha saját szememmel nem láttam volna.

Szolga.

Mit? Mi történt . . .

Boris.

Ez valóságos csuda . . . Ki hitte volna?

Mirek esküdtél. Az a leány bizott es- küdben és azért bukott, a mire viszont Ele- mér így feleselt:

Ej hal! A törvény is beszámítja azokat a beszámíthatatlan pillanatokat. Lázban vol- tam és azért ígertem azokat az eszeveszett- ségeket.

Es Mártáknál siettetted a nászszertar- tást, hogy ki ne pattanhasson a titok.

Egy szép őszi napon végre isten és emberek előtt övé lett Márta. Szívében föl- emelő érzés zsongott, mikor a padközők ki- vánási, szájtató közönsége sepegte:

— Gyönyörű menyasszony! A férfi gyö- nyörmórnban uszott.

A nászut ideje is megérkezett.

Márta épen az uti előkészületeket tette, midőn egy örült tekintetű asszony betámoly- gott. Utána egy gyermek.

Márta felsikoltott.

Az öröm és a zavar vegyes sikolya volt ez.

Szavakkal csak profanálni lehet ezeket a megindító jeleneteket, Turgenyew, Gogol, a novellák gigászai is tartózkodnak tőle. Töl- lem valóságos nyegleség lenne, ha megcse- lekedném.

Göresős könnyeivel, szivettápó fájdalom- mával az asszony minden elsőbbségi jogát ekesen eltudta beszélni. Elannyira, hogy Márta, a gyámoltalan pusztai gyermek, me- rész tettekre határozta el magát s mikor

az ujdonsült férj szerelemittasan a szobájába nyitott, a szelid gyermek villogó szemével, reszkető, de határozott szavaival valósággal megdermesztette életét.

— Edelényi! Ön engem szivtelenül, kegyetlenül megesalt.

A szomszéd szobából pedig előtört egy vergődő asszonynak görcsös zokogása.

Azt hiszitek, hogy szemet szemért, fo- gat fogért?

. . . Oh nem! Mi kik alakjainkat az életből formáljuk, mi, akik jobbára a nők állhatatlan szíveről irunk, ami századvégi li- teraturánk, melyben a házasságtörés domi- nál és az érzékiség cinikus Sodomája pusztít, — mi ebben a korban is nyíltan hirdet- jük, hogy van még igaz női hűség, szerelem és lemondó áldozat.

A büszke nőnek ajkairól lefagyott a mosoly, kínjai, melyet vergődő szeretete tá- masztott egy rossz ember iránt, leírhatatlan- nok. Sokszor lelki elernyedés lankasztja és hervadt ifjusága jogait követeli: de ilyenkor az ártatlanság szózata a büntől tartja vissza: egyre eped és vegyereen hol átkokat szór a bűnös férfire, hol gyermek-szerelme áhitatos imákat küld érte a mindentudó Istenhez. Ebben a pokoli kínban időnként egy sápadt ember, szerelméne köröktárgya keresi meg nagy bűnbánással, de a bocsánatkérő vétkeket mentegető szavakra miudig ugyanazt a vá- laszt adja:

Edelényi! teljesítse kötelességét, me- lyet bűne követel. En meghaltam számára.

Es diadalt ül az ártatlanság. Az ex- varróleánynak volt érzéke a szerelmi áldo- zatokra. A mit a fürdőben sepegtek, csak- ugyan bekövetkezett: Az asszony belekerült az öngyilkosok közé.

Márta szomorú mosolylyal szólt.

— Szerelmes hitvesnek ha nem voltam jó, de isten engem úgy segélyen, jó lesznek édes anyát pótoló második anyának.

Azóta Harpokratesz szobrát még job- ban bevonta az antik máz: a patina. Har- man sétálnak mellette. Férj, asszony és egy hat éves gyermek.

A férfi szíve édes emlékezéssel telik meg. Szólni szeretne, de az asszony acélkék szemében könnyek gyűlnek és ajkaihoz il- lesztí jobb mutatóujját, miként a patinával bevnt Harpokrates, a hallgatás istennője és lágyan mosolyogva susog:

— Csitt! . . . Csitt! . . .

Szolga.
Boris, szólj már . . .
Boris.
Dehogy hittem volna . . . ha mégis éjjel lát-
tam volna, azt mondanám a lelke volt.
Szolga.
Ki volt az?
Boris.
Hogy rám ismert, pedig de rég volt . . .
Szolga.
Beszélj már, az isten áldjon meg!
Boris.
Bizonyosan még most is szereti . . . szegény .
Hogyan megsirattuk!
Szolga.
Hát nem mondja meg?
Boris.
No, nézze csak — a László ténsurat láttam.
Szolga.
Ez az a nagy esuda. Tán valamit adott?
Boris.
Megmondanam, ha titok nem volna . . . de
tudja-e szentem, hogy nem jó mindent a
maga orrára kötni.
Szolga.
Az én orromra? aztán miért . . .
Boris.
Mert még kitalálná fecsegni valakinek.
Szolga.
Ugyan ki volna az a valaki . . . no hiszen
tudja, hogy maga az én valakim, ugye ezt
sem tudja senki.
Boris.
No ilyen különös történetet soha sem hal-
lott . . . Az őszszel lesz épen öt esztendeje,
a mióta urnómet szolgálom. Ekkor hozta őt
haza az istenben boldogult nagyságos ur a
neveldeből s engemet fogadott mellé. A
kisasszony igen megszeretett engem, — én
meg őt. A kisasszony soha sem kívánt ná-
lam jobb eselédet és én nem kívántam jobb
urnót; ez az oka, hogy most is mellette va-
gyok s hogy töviről-hegyire tudom, a mi az
idő alatt vele történt. — Három éve, hogy
egy fiatal ur járogatott a hához, vagy in-
kább a kisasszonyhoz. Csakhamar halálosan
be'e is szerettek egymásba. Az öreg ur sem
ellenezte a dolgot; már jegyben jártak, mi-
dön kiütött a háboru, — László urat is el-
vitték. — Istenem, mennyit sirt, szomorko-
dott szegény kisasszonyom; az öreg ur is
rosszul lett szüntelen azon aggódott, ha ő
meghal, — mi lesz szegény lányából; egye-
dül áll a nagy világban, mert az öregnek
nem voltak sem rokonai, sem ismerősei. Csú-
pán egy barátja, a még java idejében levő
Szentendrei. Midőn érezte már halálát, lá-
nyával megígértette, hogy ha kedvese elesik,
Szentendrei urnak kezét nem utasítja vissza,
e szándékát Szentendreivel is megbeszélé.
Alig temették el szegény nagyságos urat,
már jön az újság, hogy László elesett a
csatában; minden újságban ki volt írva s
voltak a kik később állították, hogy látták
midőn elesett — nem lehetett benn kétel-
kedni. A kisasszony Szentendrei neje lett —
és most . . . László ur megérkezett, nem
halt meg. Óh, istenem, mi lesz még ebből?
Szolga.
És hol volt ez idő alatt?
Boris.
Ugy mondja, sebet kapott; ott feküdt a hol-
tak között, de lassanként fölvészorgott . . .
haza igyekezett, de egy ellenséges ur elfogta
s kigyógyítá s nem tudja mi okból csak
most bocsátotta szabadon.
Szolga.
No, ez csakugyan furesa egy eset . . . Jó,
hogy tudom.
Boris.
Óh én esztelen! — itt darálok; már rég át
kellott volna adnom ezt a levelet . . . Ho-
gyan meghagyta a László ur, hogy még ma
saját kezébe adjam asszonyomnak.
Szolga.
Hadd lám! . . .
Boris.
Meggondoltad . . . (e szomszéd terembe megy.)
Szolga.
Csak vidd! — tudom már mit teszek . . . ezt
a jó alkalmat el nem szalasztom, Egy régi
gazdám ily esetekben nem volt fősvény . . . (el.)

Tizedik jelenet.
Zsuzsánna, Boris.
Boris.
Nagyságos asszonyom! Nem hallja.
Nagyságos asszonyom! . . .
Zsuzsánna (föltekin).
Ki az? . . . maga Boris?
Boris.
Igen, nagyságos asszonyom csak most
Érkeztem még haza és egyenest
ide siettem.
Zsuzsánna.
Mi jót hozott? . . . beszéljen hát hamar!
Boris.
Meg ne ijedjen asszonyom;
Csudálatos újságot mondok én.
Zsuzsánna.
Beszéljen!
Boris.
A László ténsurral beszéltem és
Es én tölem küldi e levelet . . . (átadja)
Zsuzsánna.
Levél? tőle? . . . Boris most elmehet;
Majd később hívní fogom. — (Boris el)
Igen, igen! — az ő levele ez . . .
Az ő kezének nyoma mindenütt;
E „Zs“ betű, szabályos dült sorok . . .
Megismerném akár ezer között.
Finom piros pecsétje . . . istenem —
A jeggyűrűm, a jeggyűrűm nyoma . . .
Megőrizte . . . meg — a halál között
Sem veszté el e drága kincset s tán
Éltétől is inkább megvált volna.
— Mit írhatott? . . . Ah, látom szinte őt . . .
Mint reszkető kezével írja és
Reá hajolva égő könyvet ejt.
A hol nevem künja fölsóhajt,
Száz esőket hint s ugy küldi el nekem.
(Felskarja bontani s egyszerre megáll s el-
dobja)
Nem! . . . és ezerszer nem . . . Hab, átkozott
Gyilkosbb, mint az égő tüzes kancz! . . .
E papirt a pokol küldte ide
Próbára tenni roskadó erőm . . .
Meddig tart még? . . . óh, istenem! — meddig
E szörnyü gyöttelelem. — Van-e ember,
Ki ennyi égő künra született? . . .
— Most fájdalom szorítja el szívem,
Mig egykor hangosan vert és nagyot
Dobbant, kezemben tartva levelet . . .
És reszkettem, a vér fejembe szállt . . .
Titkos vágygally és néma sejtélemmel
Kébebe rejtém s elfuték. Midőn
Nem létott senki, senki . . . mélyen
Pírulva bontán fel s előbb megint
Lázás szívemre zártam — s olvasám
Minden sorát többször egymásután,
Hogy hosszan tartson e kéj s boldogság . . .
Mily drága volt nekem minden sora,
Egy betűjét nem adtam vón oda
E földnek minden drága kincseért
— Nem olvasom el . . . visszaküldöm így.
Igen, erőm ugy is gyengülni kezd;
Pedig még csak a kezdetén vagyunk;
De nem leszek ő hozzá hűtelen!
A hogy fogadtam, ugy lesz — esküszöm!
— A vérem forr . . . mily izgatott vagyok,
Ez a levél egészen megzavart,
Elveszitém hideg nyugalمامat.
Ily állapotban mit tevő tegyek? . . .
— Kerülöm kell férjem tekintétét
Megháborítám lelke nyugalmat,
Eláulhatnám még magam. Megyek (el.)
(Folyt. köv.)

Gyors a szellő . . .

Gyors a szellő, gyors a szellő
De gyorsabb a képzelet;
Egy pillanat s a hol akar,
Ott lehet.
Bárcsak én is, mint a szellő,
Vagy akár a gondolat,
Hol akarok, ott lennék egy
Perez alatt!
Elszállanék akkor én is
Olyan gyakran tehozzád
S megcsókolnám, megcsókolnám
Az orezád.

Molvár Aladár.

GONDOLATOK.

Az egyszerű külső a közembereknek
olyan öltözet, mely az ő számukra és az ő
termetükre van szabva, de azoknak, kik nagy
eselkedetekkel töltötték be életüket, ékes-
ségül szolgál. Az ilyeneket az olyan nőkhöz
hasonlítom, kiket a pongyola még kecsesebbé
tez. La Bruyère.

Horacius azt mondja: hogy egy könyv-
nek 9 évig kell a fiókban állnia, míg ki-
adásra kerülhet. Nem tudom, miért kellene
egy könyvnek 9 évig feküdni az író szekré-
nyében, holott a szerző is csak 9 hónapig
feküdt az anyja méhében. De nem is ismer-
rek olyan tartományt, hol a tudósok mun-
káikat 9 évig hevertették volna, de tudok
példákat, hol a bírák követték Horacius
szabályát: 9 évig hevertették a pörököt s
többnyire rosszabbul intézték el, mint a hol
azonnal el szokták intézni azokat.

Lichtenberg.

Közgazdaság.

Tapasztalatok a gabonatermelés terén.

Kultúrnövényeink között általánosság-
ban a gabonafélék mint legigénytelenebb nö-
vények ismeretesek, ezen körülmény azután
a legtöbb gazdát arra indítja, hogy a gabo-
nafélék termelése körül követendő eljárással
mit törődik s tisztán a természetre bizza
annak sorsát. Mi sem természetesebb, hogy
az a gazda, a ki ezen eljárást követi, rengő
arany kalászkok helyett értéktelen gyomokat
s ce-ut arat. A gabonát termelő gazdának
tehát feladatát képezze az, hogy ismerje
mindama tényezőket, melyek a termés ered-
ményere befolyást gyakorolnak. E tényező-
ről hosszú tapasztalat után a következőkben
számolhatok: termeljünk olyan varietást,
mely egyeb jótulajdonságain kívül koránérő,
mert minél korábban érésü a gabona, annál
kevésbé vagyunk annak kitéve, hogy a ga-
bona szorult szemü legyen. A termelésre jó
minőségü talajt használjunk, mert az érés
idejére ez is befolyást gyakorol. A túlkötött
agyagtalajok ugy mennyiség, mint minőség
tekintetében rosszabb termést adnak, mint
a középköttőségek, miért is azok javításá-
ról kell gondoskodnunk. E javítás állhat az
alagsövezésben és meszesítésben. Alagsöve-
zés által a talaj fölösleges vízmennyi-
ségét eltávolítván, a talajt legátjárhatóbbá,
melegebbé s termőképesebbé tehetjük, a me-
szesítés pedig a talaj porhanyóságot s tevé-
kenységét mozdítja elő s mindezen hatások
a korábbi érésben s ezzel szebb és jobb ter-
mésben nyilvánulnak.

Óvatosnak legyünk a szántás véghezvi-
teli módjánál s különösen annak mélységé-
nél, mert tapasztalatból tudom, hogy a mély
míveléssel az érelést késleltetem. Nem aka-
rom azonban azt állítani, hogy a mély mi-
velés a gabona termelésnél határozottan mel-
lőzendő; sőt ellenkezőleg, van rá eset, midőn
a mély míveléssel jobb eredményt érhetünk
el, így pl. kötöttebb, nedvesebb talajokon,
amennyiben ezeknél a mély míveléssel a ta-
laj fizikai tulajdonságát javítjuk.

A trágyázás kérdése szintén fontos. Friss
trágyában csak kivételesen, nagyon sovány
földbe vetünk gabonát, mert az istállótrágya
organikus nitrogénje az érelést késlelteti; el-
lenben a nitrogénűs műtrágyák nem oly
ártalmasak s különösen akkor, ha egyéb táp-
anyagok is bőven vannak a talajban. A fosz-
fortrágya a legnagyobb figyelmet érdemel
a műtrágyák között, mert nemcsak az érelést
mozdítja elő, hanem a termés mennyiségét
is emeli s ezért különösen oly földéken, hol
istállótrágyát használhatunk, ajánlatos annak
alkalmazása az istállótrágya hibájának ellen-
súlyozására.

Egy, esetleg két ügyes fiu
tanulóul felvétetik
A KIADÓHIVATALBAN